

Türkiye’de Muhasebe Eğitimi Konusunda Yapılan Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi

A Bibliometric Analysis of Academic Studies On Accounting Education In Turkey

Cennet GÜRBÜZ *
Hakkı KIYMIK**
Ferhat BİTLİSLİ***

ÖZ

Küreselleşme, teknoloji kullanımının yaygınlaşması, artan üniversite sayısı, öğretim üyesi ve lisansüstü eğitim gören öğrenci sayılarındaki değişim, akademik çalışmaları da etkilemektedir. Muhasebe uygulamalarında yaşanan gelişmeler ve buna paralel olarak Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartlarının oluşturulmasıyla birlikte muhasebe eğitiminin de önemi artmaktadır. Bu bakımdan muhasebe eğitimi alanında yapılan akademik çalışmaların sayısı ve niteliğinde değişimler yaşanmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye’de muhasebe eğitimi konusunda yapılmış olan makale ve lisansüstü tez çalışmalarının muhasebe araştırmaları içindeki önemini ortaya koymak ve yıllar itibarıyla bu yayınların değişimini ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında, 2005-2019 yılları arasında yayınlanmış olan 238 makale ve 81 lisansüstü tez çalışması, bir nitel analiz yöntemi olan bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Çalışma sonucunda yayınlara yapan yazar ve danışman sayıları, unvan ve üniversite bilgileri, en çok kullanılan anahtar kelimeler ve atıf analizleri yapılarak, tespitler ortaya konmaktadır.

ANAHTAR KELİMELER

Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Araştırmaları, Bibliyometrik Analiz

ABSTRACT

Globalization, increasing use of technology, increasing number of universities, changes in number of faculty members and graduate students also affect academic studies. The importance of accounting education is also increasing in parallel with the developments in accounting practices and establishing of International Accounting Education Standards. In this respect, there are changes in the number and quality of academic studies in the field of accounting education. In this study, it was aimed to demonstrate the importance of articles and postgraduate thesis on accounting education in Turkey within accounting researches and show changing of these publications by years. Within the scope of the study, 238 articles and 81 thesis studies published between 2005 and 2019 were analyzed using bibliometric analysis method, which is a qualitative analysis method. As a result of study, the number of authors and consultants who publishes, title and university information, the most used keywords and citation analyzes are made and determinations are revealed.

KEYWORDS

Accounting Education, Accounting Research, Bibliometric Analysis

Makale Geliş Tarihi / Submission Date	Makale Kabul Tarihi / Date of Acceptance
11.03.2021	07.04.2021
Atıf	Gürbüz, C., Kıymık, H. ve Bitlisli, F. (2021). Türkiye’de Muhasebe Eğitimi Konusunda Yapılan Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. <i>Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi</i> , 24 (1), 173-186.

* Doktora Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı- Milli Eğitim Bakanlığı, Muhasebe ve Finansman Öğretmeni, cmtgrbz01@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0279-3214

** Dr. Öğretim Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü, hkıymik@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4121-8060

*** Dr. Öğretim Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Bucak Zeliha Tolunay Uygulamalı Teknoloji ve İşletmecilik Yüksekokulu, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü, fbitlisli@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1638-8786

GİRİŞ

Muhasebe eğitimi, işletmelerin muhasebe ile ilgili işlemlerini yürütebilmek için gerekli olan muhasebe bilgi ve tekniklerini kapsayan uygulamalara dayanmaktadır. Bu bakımdan muhasebe eğitimini, zihinsel ve bedensel faktörlerin bir bütün olarak kullanılması ile birlikte somut ve soyut bulgularla meydana getirilen olgunun görsel açıdan ön plana çıkarılması faaliyeti olarak tanımlamak mümkündür (Akbulut vd., 2014: 73). Bir mesleki eğitim türü olan muhasebe eğitiminden, bireye mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerilerin kazandırılması beklenmektedir. Bu bilgi ve beceriler ise öğretim programları aracılığıyla öğrencilere kazandırılmaktadır. Muhasebe mesleğiyle ilgili öğrenme yeterlilikleri ulusal ve uluslararası standartlarla düzenlenmiştir. Muhasebe eğitiminin kalitesini, mesleğe ilişkin bilgi ve becerilerinin verildiği ders programları, ders içerikleri, ders verme yöntemi ve araçları belirlemektedir (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 117).

Muhasebe eğitiminde amaç, muhasebe bilgi sisteminin oluşturduğu işleyiş ve özelliklerin ilgili bilgi kullanıcılarına aktarılmasını sağlamaktır. Etkin ve verimli bir şekilde sürecin aktarılması için güncel ve yeni yapılanmalarla uyumlu bir eğitim sisteminin beklentilere cevap verebilecek düzeye gelmesi gerekmektedir. Beklentilere cevap verebilen, eğitim alan bireyler, profesyonel bir şekilde işletmelerin ihtiyaçlarına karşılık verebilecek bir muhasebe donanımına sahip olabilirler (Apak vd. 2016:169).

Türkiye’de muhasebe ve finans alanında Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinden, Meslek Yüksekokullarına, Fakülte ve Yüksekokullardan, lisansüstü programlara kadar uzanan geniş bir yelpazede eğitim verilmektedir. Küreselleşme ile birlikte bilgi teknolojilerinin gelişmesi, akademisyen ve öğrenci sayılarının artmasına bağlı olarak muhasebe eğitiminin de önemi artmıştır. Bununla birlikte muhasebe alanında dünya genelinde yaşanan gelişmelere paralel olarak Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulu tarafından Muhasebe Eğitim Standartları (IES) oluşturulmuştur. Ayrıca muhasebe standartları, denetim standartları, adli muhasebe gibi güncel gelişmelerin de eğitim boyutunun bir ihtiyacı olarak ortaya çıkması, muhasebe eğitimi alanında yapılmakta olan akademik çalışmaları da etkisi altına almıştır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, muhasebe eğitimi konusunda yapılmış olan akademik çalışmaların bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenerek, yıllar itibariyle oluşan gelişim sürecini ve yaşanan değişimleri ortaya çıkararak literatüre katkı sağlamaktır. Çalışma kapsamındaki makale ve tez çalışmaları, yayın yapılan yıl, sayfa sayısı, yazar sayısı ve unvanları, çalışmalarda kullanılan kaynak türü ve sayısı, çalışmanın yapıldığı üniversite gibi temel kriterler esas alınarak analiz edilmiştir. Bu kriterler, literatürde sıklıkla kullanılan kriterler olmakla birlikte, araştırmanın amacına uygun olarak muhasebe eğitimi ile ilgili çalışmaların yıllar itibariyle dağılımını ve bu süreçteki gelişimini ortaya koymak amacıyla seçilmiştir.

1. LİTERATÜR TARAMASI

Cole ve Eales, 1917 yılında ilk olarak anatomi tarihinin karşılaştırmalı istatistiksel analizini yaparak bibliyometri analizine doğru ilerleyen bir literatür inceleme düşüncesini ortaya koymuşlardır. 1923 yılında Hulme, İngiltere’de sosyal ilerlemeye ilişkin patent ve bilimsel literatürün araştırılması ile modern bir metodolojinin başlamasına öncülük etmiştir. 1926 yılında Lotka, 1935’de Cunningham, 1952 yılında Boig ve Howerton’un çalışmaları görülse de asıl gelişme Pritchard tarafından 1969 yılında getirilen tanım ile sağlanmıştır (Okubo, 1997:10). Başlangıçta “istatistiksel kaynakça” olarak ifade edilen kelime, 1969 yılında Pritchard tarafından “Bibliyometri” şeklinde tanımlanmıştır. Böylelikle Pritchard tarafından bibliyometri kavramı “kitaplar ve iletişim ortamlarına istatistiksel ve matematiksel yöntemlerin uygulanması” şeklinde tanımlanarak literatüre kazandırılmıştır (Pritchard, 1969: 348). Literatürde muhasebe eğitimi üzerine yapılan ve bibliyometrik analiz kullanımı içeren çalışmalar aşağıdaki gibi sıralanabilir;

Hotamışlı ve Erem (2014), çalışmalarında 2005-2013 yılları arasında Muhasebe ve Finansman Dergisi’nde yayımlanan makaleleri bibliyometrik özellikleri açısından analiz etmişlerdir. Çalışmada, atıf yapılan kaynaklar sırasıyla dergiler, diğer kaynaklar, kitaplar ve bildiriler şeklinde en çoktan aza doğru sıralanarak Muhasebe ve Finansman Dergisine yapılan atıf oranı ve öz atıf sayısı belirlenmiştir.

Alkan (2014), muhasebe alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarına ilişkin araştırmasında 1984-2012 yılları arasında yayınlanan lisansüstü tezlere içerik analizi uygulanarak tezlerin içerikleri; konularına, kullanılan yöntemlere ve sonuçlara ilişkin önerilerine göre gruplandırılarak sunulmaktadır.

Apak vd. (2016), çalışmalarında Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumlarında 2005-2015 yılları arasında sunulan bildirileri inceleyerek, Türkiye’de yıllar içinde muhasebe eğitiminde yaşanan değişimi göstermeyi amaçlamışlardır. Çalışma sonucunda, ulusal ve uluslararası çerçevede ekonomik, teknolojik ve yasal gelişmelerle yaşanan değişimlerin tespit edilmesi, muhasebe eğitimi ve uygulamalarına etkilerinin belirlenmesi, uygulama yöntemlerinin ve eğitim boyutunun planlanması noktasında Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumunun önem arz ettiği ortaya konulmuştur.

Kıymetli Şen vd. (2017), muhasebe araştırmalarında muhasebe eğitiminin yeri ve önemini tespit etmek amacıyla yaptıkları ve 2009-2015 yıllarını kapsayan çalışmalarında, muhasebe alanına ilişkin MÖDAV, MUFAD, BAKIŞ ve MUVU dergilerinde yayınlanan makale çalışmalarını incelemişlerdir. Araştırma yöntemi olarak bibliyometrik analiz tekniği kullanılan çalışmada, muhasebe eğitimi üzerine yapılan çalışmaların diğer çalışmalara göre % 6 oranında olduğu tespit edilmiştir.

Çarıkcı ve Yaman (2018), 2009-2018 yıllarında muhasebe ve finans konusu alanında yayın yapan, muhasebe veya finans kelimelerini içeriğinde barındıran 15 adet dergi taranarak, 54 adet muhasebe ve finans öğrencisi üzerine bibliyometrik analiz çalışması yapmışlardır.

Yeşil ve Akyüz (2018), muhasebe alanında yazılmış doktora tezlerini bibliyometrik analiz tekniği ile değerlendirmişlerdir. Çalışma kapsamında ele alınan 320 doktora tezine ilişkin en fazla yayın yapan kurum, unvan sayılarına ilişkin oranlar ve en fazla çalışılan konuları tespit edilmiştir.

Güleç ve Öztürk (2019), çalışmalarında 2013-2017 yılları arasında yapılan yüksek lisans ve doktora tez çalışmaları ile uluslararası elit makaleleri konuları bakımından karşılaştırmışlardır. Çalışma prestiji yüksek 16 dergiden 150 makale, 510 yüksek lisans tezi ve 103 doktora tezini kapsamaktadır. Çalışmada, makale ve tezlerin konular açısından yapılan içerik analizi neticesinde önemli ölçüde farklılık tespit edilmiştir.

2. TASARIM VE YÖNTEM

İlk kez Pritchard tarafından tanımlanan bibliyometrik teknikler, zamanla çalışmaların ülke, kurum veya yazar açısından yapılan katkıların analizi, yayınların bilimsel çerçeveye sundukları katkı, atıf yapılan kaynak çeşitleri gibi farklı analiz tekniklerinin kullanımları şeklinde gelişme göstermiştir. Böylelikle araştırmacıların tarih, dokümantasyon, sosyal bilimler, bilimsel gibi pek çok alanda daha detaylı ve etkili ölçümler yapmasına fırsat sunmaktadır (Okuba, 1997: 9, Hotamışlı ve Erem, 2014:5). Bilimsel araştırmaların gelişimi açısından bibliyometrik analiz, araştırmacıların daha geniş bir perspektiften bakmasına imkân sunan disiplinler arası temel bir dayanak niteliğindedir (Samiee ve Chabowski, 2012: 369).

Çalışma, muhasebe araştırmaları içinde muhasebe eğitiminin öneminin belirlenmesi amacıyla yapılmakta olup, bu kapsamda 2005-2019 yılları arasında muhasebe eğitimi konulu olarak hazırlanan makale ve tez çalışmalarını kapsamaktadır. Çalışmada bir nitel araştırma yöntemi olan bibliyometri analizi kullanılmış ve doküman incelemesi tekniği kullanılarak veri toplanmıştır. Çalışma kapsamında çalışmaların isimleri veya anahtar kelimeleri içerisinde “muhasebe eğitimi, muhasebe öğrenimi, muhasebe dersleri” ifadelerinin yer almasına göre tarama yapılmıştır. Tarama sonucunda 238 adet ulusal makale, 9 adet doktora tezi ve 72 adet yüksek lisans tezi ulaşılmıştır. Araştırmanın kapsamına giren çalışmalar, çalışmanın yapıldığı yıl, sayfa sayısı, çalışmaya katkı sağlayan yazar sayısı, yazarların veya danışmanın unvanı, çalışmalarda kullanılan kaynak sayısı ve türü, lisansüstü tez çalışmasının yapıldığı üniversite adı gibi kriterler kullanılarak analize tabi tutulmuştur. Bu kriterlerin seçilmesinin sebebi, çalışmanın amacına uygun olarak muhasebe eğitimi alanında yapılan çalışmanın yıllar itibarıyla değişimini ortaya çıkarabilmektir.

Çalışma kapsamına giren tezler Ulusal Tez İzleme Merkezi’nde muhasebe eğitimi konulu yapılan arama ile süre kısıtlaması yapılmayarak taranmış olup, yayınlanan toplam 84 adet teze ulaşılabilmektedir. Ancak, 2005 yılı öncesine ait tez çalışmalarına ulaşabilme noktasında yaşanan sıkıntılar nedeniyle 2005 öncesine ait 3 adet tez çalışması kapsam dışı bırakılmıştır. Ayrıca, son yıllarda kongre ve sempozyum faaliyetlerinin artması, genellikle kitapçık basımının tercih edilmesi ve bu kitapçıkların temininde sıkıntı yaşanması nedeniyle tüm bildiri özetlerine ulaşılması mümkün olmadığından dolayı bildiri çalışmaları da çalışma kapsamı dışında tutulmuştur. Böylelikle son yıllarda yapılan bildiri çalışmalarının önemli bir kısmının sunumun ardından dergilerde makale olarak yayınlanması nedeniyle aynı çalışmanın iki kere analize dâhil edilmesinin önlenmesi de bir ölçüde sağlanmıştır. 2019 yılında yayınlanan makalelerin yaklaşık %44’ü, 2018 yılında yayınlanan makalelerin ise yaklaşık %46’sı bildiri özetlerinden, doktora veya yüksek lisans tezlerinden hazırlandığı dipnotlarda belirtilmektedir. Bu sebeplerle çalışma, 2005 yılından sonra yayımlanmış olan makale ve lisansüstü tez çalışmalarıyla sınırlandırılmıştır.

3. ARAŞTIRMA BULGULARI

Çalışmanın amacı doğrultusunda muhasebe eğitimi alanındaki çalışmalar; türleri, çalışma sayfaları, yazar sayıları, yazarların akademik unvanları, kullanılan kaynak türleri bakımından sınıflandırılmış ve sınıflandırmaya göre yıllar itibarı ile meydana gelen değişimler aşağıdaki başlıklar altında tespit edilmiştir.

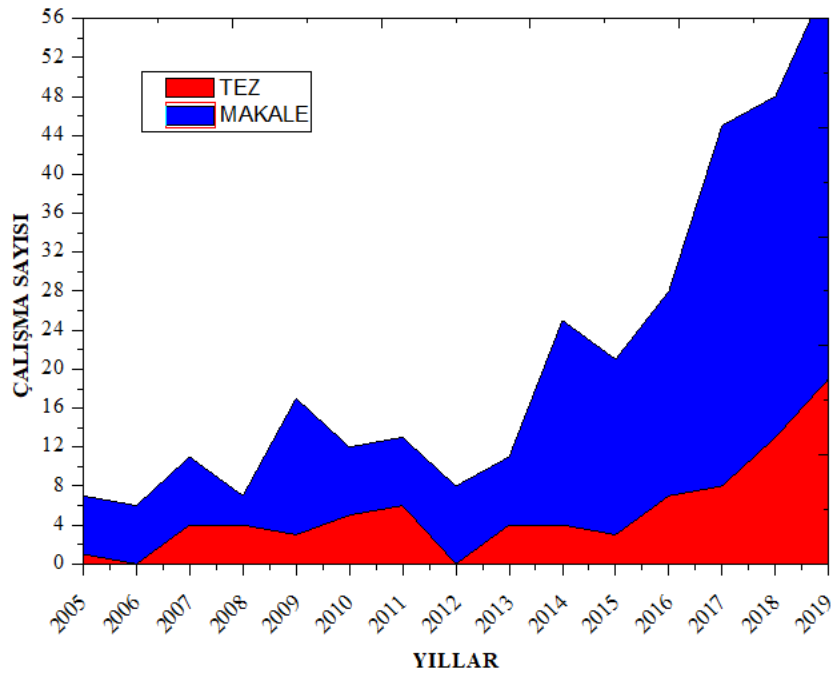
3.1. Çalışma Sayılarının Yıllar İtibarıyla Dağılımı

Araştırma kapsamında incelenen makale ve lisansüstü tez çalışmalarının sayıları bakımından yıllar itibarıyla dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Yıllara Göre Çalışma Sayıları

Yıllar	Makale	Doktora Tezi	Yüksek Lisans Tezi	Toplam
2005	6	1	0	7
2006	6	0	0	6
2007	7	0	4	11
2008	3	1	3	7
2009	14	0	3	17
2010	7	1	4	12
2011	7	2	4	13
2012	8	0	0	8
2013	7	0	4	11
2014	21	1	3	25
2015	18	1	2	21
2016	21	0	7	28
2017	37	0	8	45
2018	35	2	11	48
2019	41	0	19	60
TOPLAM	238	9	72	319

Şekil 1. Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Tablo 1 incelendiğinde 2005-2019 yılları arasında akademik dergilerde muhasebe eğitimi konulu 238 makale yayınlandığı görülmektedir. Bununla birlikte ilgili dönemde, 9 doktora ve 72 yüksek lisans tez çalışması olmak üzere toplam 81 lisansüstü çalışma yapılmıştır. Makale çalışmalarının yıllar itibariyle dağılımı incelendiğinde, özellikle 2014 yılından itibaren araştırma sayısında büyük bir artış yaşandığı görülmektedir. Tez çalışmaları bakımından ise özellikle yüksek lisans tez çalışması sayılarında 2016 yılından itibaren bir artış yaşanmıştır. Tabloda dikkat çeken bir başka husus ise doktora tez çalışması sayısının oldukça az olmasıdır.

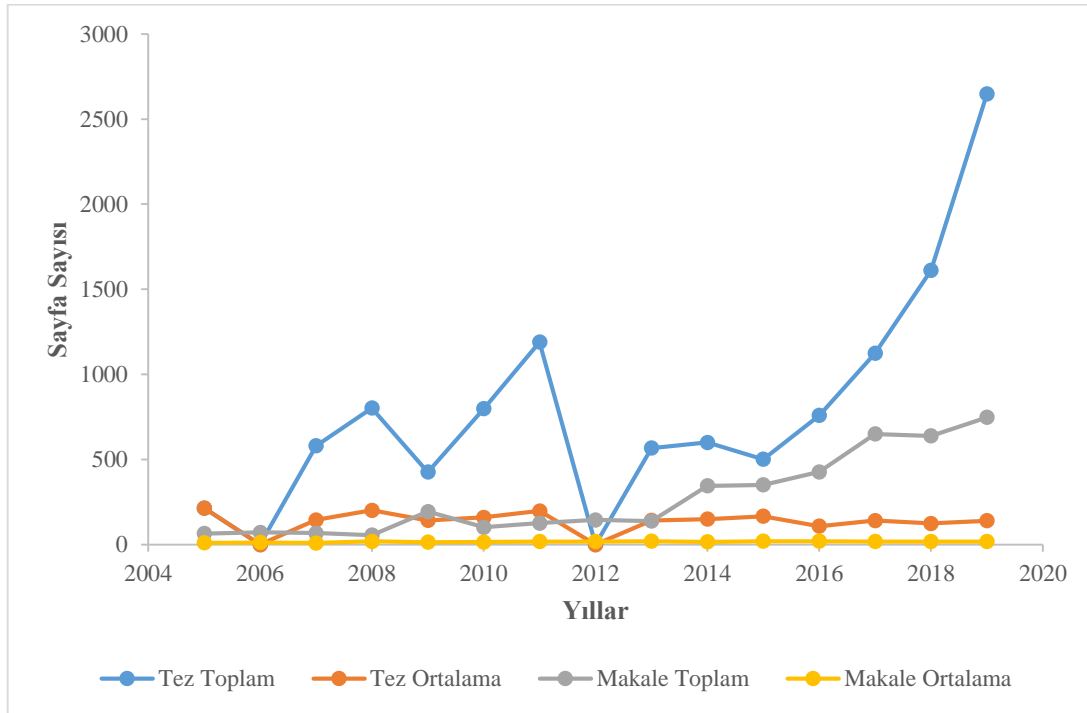
3.2. Çalışmaların Sayfa Sayılarının Yıllar İtibariyle Dağılımı

Muhasebe eğitimi konusunda yıllar itibariyle yapılmış olan makale ve lisansüstü tez çalışmalarında kullanılan, toplam ve ortalama sayfa sayıları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Yıllara Göre Makale ve Tez Çalışma Sayfa Sayıları

Yıllar	Tez Çalışmaları Toplam Sayfa Sayısı	Tez Çalışmaları Ortalama Sayfa Sayısı	Makale Çalışmaları Toplam Sayfa Sayısı	Makale Çalışmaları Ortalama Sayfa Sayısı
2005	215	215	65	11
2006	0	0	72	12
2007	580	145	68	10
2008	802	201	56	19
2009	426	142	194	14
2010	799	160	102	15
2011	1190	198	126	18
2012	0	0	145	18
2013	567	142	138	20
2014	600	150	345	16
2015	501	167	351	20
2016	759	108	427	20
2017	1124	141	650	18
2018	1611	124	639	18
2019	2648	140	748	18

Şekil 2. Yıllara Göre Makale ve Tez Çalışma Sayfa Sayıları

Muhasebe eğitimi konusunda yapılan akademik çalışmalarda kullanılan çalışma sayfa sayısının yıllara göre dağılımı incelendiğinde, makale ve tez çalışmalarında standart bir eğilimin oluşmadığı anlaşılmaktadır. Ancak çalışma sayfa sayılarında son yıllarda bir artış görülmekte olup, özellikle tez çalışmalarında daha değişken bir

seyir izlendiği ve makale çalışmalarında ise daha ortalama bir durum gözlemlendiğini söylemek mümkündür. Tablo 2'ye göre makalelerde kullanılan çalışma sayfa sayılarına ilişkin yıllık ortalamalar 10-20 sayfa aralığında değişmekte olup, son yıllarda genellikle 18-20 aralığında sayfa sayısını kullanan makale çalışmalarının olduğu belirlenmiştir. Tez çalışmalarında ise, yıllık çalışma sayfa ortalamalarının 108-215 sayfa aralığında olduğu ve genel olarak önceki yıllarda daha fazla sayfa sayısının kullanıldığı görülmektedir. Daha doğru bir yaklaşım için tez çalışmalarında kullanılan sayfa ortalamalarına göre bir gruplandırma Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Tez Çalışmalarında Kullanımı Tercih Edilen Çalışma Sayfa Sayısı Aralığı

Toplam Çalışma Sayfa Sayısı	Kullanan Çalışma Sayısı
70-100	8
101-130	26
131-160	25
161-190	11
191-220	5
221 ve üstü	6

Tablo 3'te görüldüğü üzere lisansüstü tez çalışmalarında sayfa sayısı genel olarak 101 ila 160 sayfa aralığında yer almaktadır. Bu sayfa aralığında yer alan tez çalışmalarının sayısı 51 olup, bunların toplam tez çalışmalarına oranı ise yaklaşık % 63'tür.

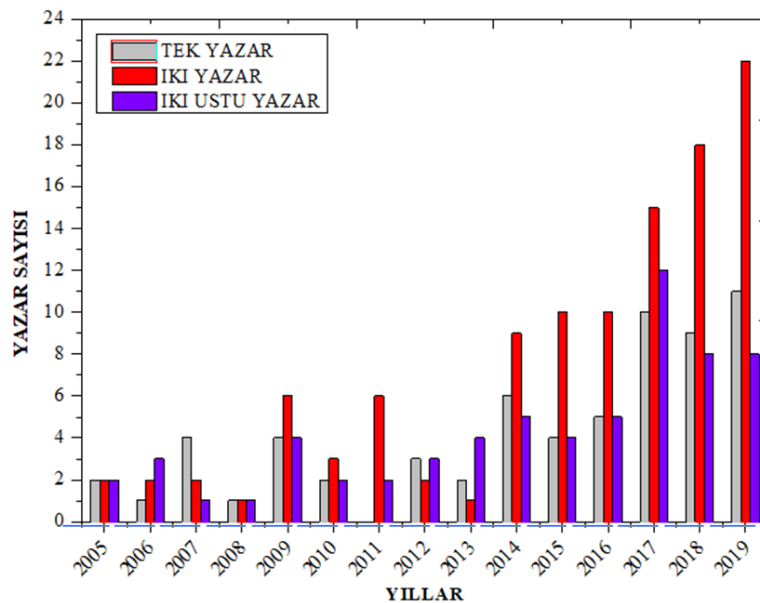
3.3. Makale Çalışmalarının Yazar Sayıları ve Unvanları Bakımından Dağılımı

Muhasebe eğitimi konusunda yapılmış olan makale çalışmalarını yapan yazar sayılarının yıllar itibariyle dağılımı Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Makale Çalışmalarının Yazar Sayıları

Yazar Sayıları	Toplam	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tek Yazar	64	2	1	4	1	4	2	0	3	2	6	4	5	10	9	11
İki Yazar	110	2	2	2	1	6	3	6	2	1	9	10	10	15	18	23
Üç ve Üstü Yazar	64	2	3	1	1	4	2	2	3	4	5	4	5	12	8	8

Şekil 3. Makale Çalışmalarının Yazar Sayıları

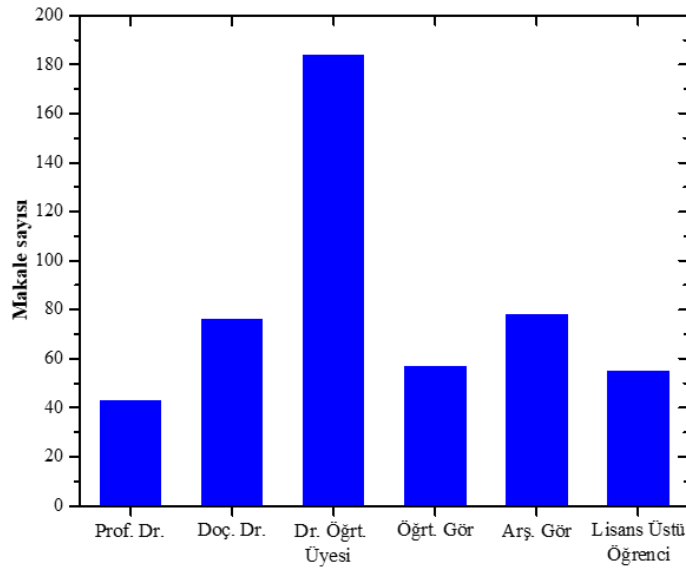
Tablo 4’e göre iki yazarlı çalışmaların yoğunlukla tercih edildiği görülmektedir. Makale çalışmaları içinde üç ve dört yazarlı çalışmalar dışında sadece birer tane 5 ve 6 yazar tarafından hazırlanan makale çalışmasının bulunduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, muhasebe eğitimi ile ilgili yapılmış çalışmaların yaklaşık % 27’sinin tek yazar tarafından, % 46’sının iki yazarlı olarak, kalan % 27’lik kısmının ise üç ve daha fazla yazarlı olarak yapıldığını söylemek mümkündür. Ayrıca, çalışmalara katkı sağlayan yazar sayılarının yıllar itibariyle dağılımının da genel olarak korunduğu gözlemlenmektedir.

Muhasebe eğitimi konusunda yapılan makale çalışmalarının akademisyenlerin unvanlarına göre dağılımları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Makale Çalışmalarının Akademisyenlerin Unvanlarına Göre Sayıları ve Frekans Dağılımları

Makale Yazar Unvanları	Sayı (Adet)	Frekans Dağılımı (%)
Prof. Dr.	43	9
Doç. Dr.	76	15
Dr. Öğretim Üyesi	184	37
Öğr. Gör.	57	16
Arş. Gör.	78	12
Lisansüstü Öğrencisi	55	11
Toplam	493	100

Şekil 4. Makale Çalışmalarının Akademisyenlerin Unvanlarına Göre Sayıları ve Frekans Dağılımları

Tablo 5’e göre, makale çalışmalarına katkı sağlayan araştırmacıların % 9’luk kısmının Prof. Dr., % 15’inin Doç. Dr. ve % 37’lik kısmının ise Dr. Öğretim Üyesi unvanına sahip öğretim üyelerinden oluştuğu ve sonuç olarak araştırmacıların % 61’inin öğretim üyelerinden oluştuğu görülmektedir. Bununla birlikte çalışmalara katkı sağlayan araştırmacıların % 16’sının öğretim görevlisi, % 12’sinin araştırma görevlisi olduğu ve % 11’lik kısmının ise lisansüstü öğrencilerden oluştuğu anlaşılmaktadır.

3.4. Lisansüstü Tez Çalışmalarının Tez Danışmanlarına ve Yürütüldüğü Üniversitelere Göre Dağılımı

Muhasebe eğitimi konusunda yapılan lisansüstü tez çalışmalarına danışmanlık yapan öğretim üyelerinin unvanlarına göre dağılımları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Tez Çalışmalarının Tez Danışmanlarının Unvanlarına Göre Sayıları ve Frekans Dağılımları

Tez Danışman Unvanları	Sayı (Adet)	Frekans Dağılımı (%)
Prof. Dr.	26	32
Doç. Dr.	24	30
Dr. Öğretim Üyesi	31	38
Toplam	81	100

Tablo 6'dan da görüleceği üzere lisansüstü tez çalışmalarına danışmanlık yapan öğretim üyelerinin unvanları itibariyle sayılarının birbirlerine çok yakın olduğu görülmekte olup, doçent unvanına sahip akademisyenlerin sayısının diğerlerine göre daha az olduğunu söylemek mümkündür.

Tez çalışmalarının gerçekleştirildiği üniversitelere göre dağılımı Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Tez Çalışmalarının Gerçekleştirildiği Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Sayı (Adet)
Sakarya Üniversitesi	7
Marmara Üniversitesi	6
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	5
Atatürk Üniversitesi	4
Gazi Üniversitesi	4
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	3
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	3
Karadeniz Teknik Üniversitesi	3
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	3
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	3
Selçuk Üniversitesi	3
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	2
İstanbul Üniversitesi	2
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	2
Süleyman Demirel Üniversitesi	2
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	2
Diğer (Yalnızca bir tez çalışması olan) Üniversiteler	27
Toplam	81

Tablo 7'ye göre tez çalışmalarının yürütüldüğü lisansüstü programların bulunduğu üniversiteler bazında bir değerlendirme yapıldığında; 2000 yılından itibaren muhasebe eğitimi alanında, Sosyal Bilimler Enstitüleri bünyesinde yapılan tez çalışmalarının en fazla Sakarya Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi bünyesinde yürütüldüğü tespit edilmiştir.

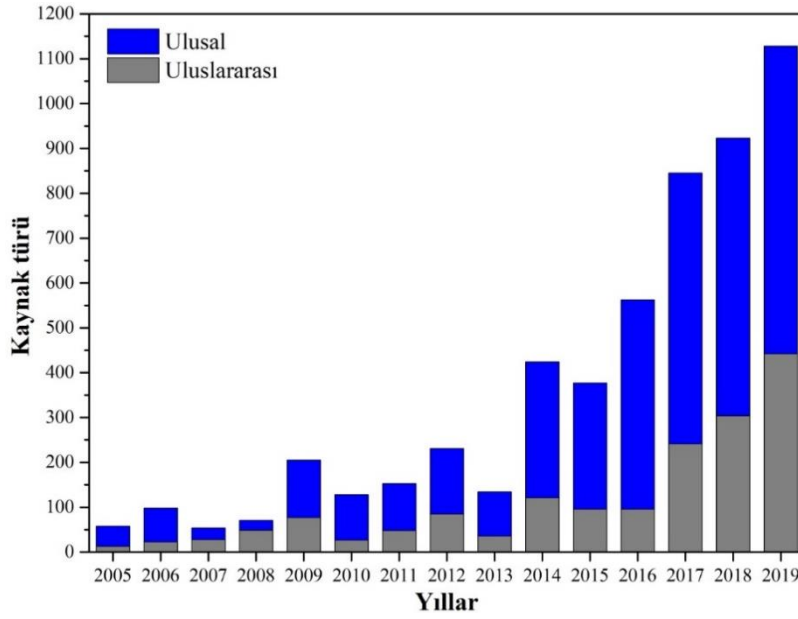
3.5. Çalışmalarda Kullanılan Kaynaklara İlişkin Bulgular

Muhasebe eğitimi konulu makale çalışmalarında kullanılan ulusal ve uluslararası kaynakların yıllar itibariyle dağılımı Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Makale Çalışmalarında Kullanılan Ulusal- Uluslararası Kaynak Sayıları

Kaynaklar	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ulusal Kaynak	45	75	26	22	128	101	105	146	98	303	281	467	604	619	686
Uluslararası Kaynak Sayısı	13	23	28	49	77	27	48	85	36	121	96	96	241	304	442
Toplam	58	98	54	71	205	128	153	231	134	424	377	563	845	923	1128

Şekil 5. Makale Çalışmalarında Kullanılan Ulusal- Uluslararası Kaynak Sayıları

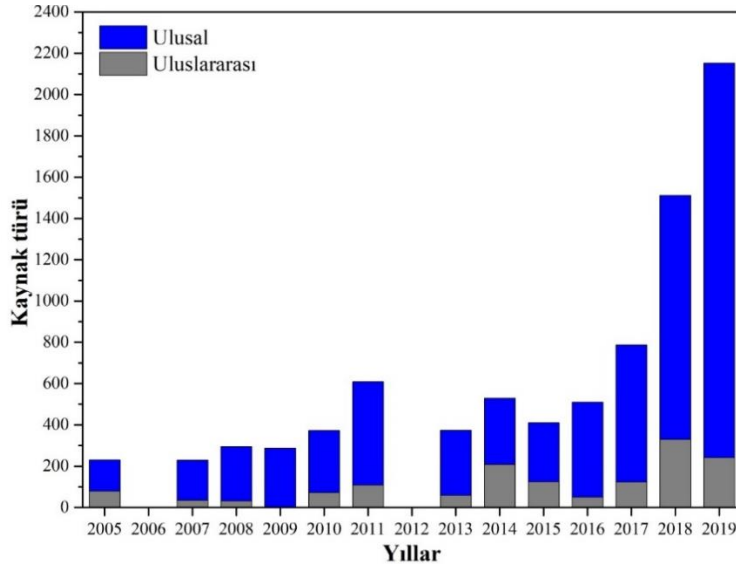
Makale çalışmalarında kullanılan kaynak sayılarının yıllık dağılımları Tablo 8’de görüldüğü gibi özellikle son üç yıl içinde önemli bir artış göstermektedir. Genel olarak muhasebe eğitimi konusunda Türkiye’deki durum tespitine yönelik çalışmalar yapıldığından ulusal kaynakların, yönetmelik ve kanunlar şeklinde kullanımı öne çıkmaktadır. Uluslararası kaynakların ise özellikle uluslararası eğitim standartları, teknoloji ve dijital öğrenme modelleri, yetkinlik, ölçme ve değerlendirme ve etik konulu çalışmalarda kullanıldığı belirlenmiştir. Yıllar itibariyle makale çalışmalarında kullanılan kaynak sayılarının ulusal ve uluslararası yayınlar olmak üzere değerlendirilmesi neticesinde, uluslararası kaynakların toplam kaynaklara oranının % 31 olarak gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte makale çalışmalarında kullanılan kaynak sayısının makale başına ortalama 22,66 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tez çalışmalarında ulusal ve uluslararası kaynak sayılarının yıllık toplamaları Tablo 9’da gösterilmektedir.

Tablo 9. Tez Çalışmalarında Kullanılan Ulusal- Uluslararası Kaynak Sayıları

Kaynaklar	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ulusal Kaynak	151	0	194	263	286	300	500	0	315	320	285	459	663	1183	1911
Uluslararası Kaynak Sayısı	79	0	35	32	1	73	109	0	59	209	125	50	124	329	241
Toplam	230	0	229	295	287	373	609	0	374	529	410	509	787	1512	2152

Şekil 6. Tez Çalışmalarında Kullanılan Ulusal- Uluslararası Kaynak Sayıları

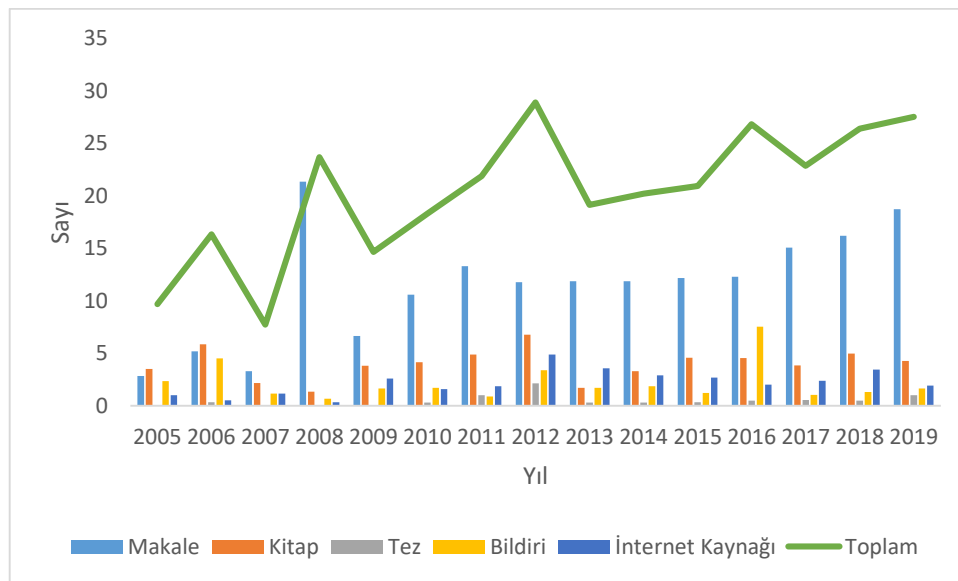
Tez çalışmalarında kullanılan kaynak sayıları, ilgili yıllarda yayımlanmış olan tez sayısına paralel olarak değişkenlik göstermektedir. Tablo 9’da görüldüğü üzere tez çalışmalarında kullanılan kaynakların genellikle ulusal nitelikte olduğu görülmektedir. Yapılan incelemede, yıllar itibariyle yayınlanmış olan lisansüstü tezlerinde kullanılan uluslararası kaynak sayısının toplam kaynak sayısı içerisindeki payının yaklaşık % 17 olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, tez çalışmalarında kullanılan ortalama kaynak sayısının 102,42 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Makale çalışmalarında kullanılan kaynakların türlerine göre ortalama sayıları Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Makale Çalışmalarında Kullanılan Ortalama Kaynak Sayıları

Yıllar	Makale	Kitap	Tez	Bildiri	İnternet Kaynağı	Toplam
2005	2,83	3,50	0,00	2,33	1,00	9,67
2006	5,17	5,83	0,33	4,50	0,50	16,33
2007	3,29	2,14	0,00	1,14	1,14	7,71
2008	21,33	1,33	0,00	0,67	0,33	23,67
2009	6,64	3,79	0,00	1,64	2,57	14,64
2010	10,57	4,14	0,29	1,71	1,57	18,29
2011	13,29	4,86	1,00	0,86	1,86	21,86
2012	11,75	6,75	2,13	3,38	4,88	28,88
2013	11,86	1,71	0,29	1,71	3,57	19,14
2014	11,86	3,29	0,29	1,86	2,90	20,19
2015	12,17	4,56	0,33	1,22	2,67	20,94
2016	12,29	4,52	0,48	7,52	2,00	26,81
2017	15,05	3,84	0,54	1,03	2,38	22,84
2018	16,17	4,97	0,49	1,31	3,43	26,37
2019	18,71	4,27	1,00	1,63	1,90	27,51
Toplam	13,39	4,18	0,55	2,11	2,43	22,66

Şekil 7. Makale Çalışmalarında Kullanılan Ortalama Kaynak Sayıları

Tablo 10 ve Şekil 7’de görüldüğü üzere makale çalışmalarında kullanılan ortalama kaynak sayıları bazı yıllar istisna olmak üzere yıllar itibariyle artış göstermiştir. Ülkemizde son 15 yılda yayınlanmış olan makalelerde kullanılan kaynak sayısının ortalama 22,66 olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, makale

çalışmalarında kullanılan kaynakların yaklaşık % 59’unun makale çalışmalarından oluştuğu anlaşılmaktadır. Muhasebe eğitimi alanında yapılan çalışma sayısının yıllar itibariyle artmasıyla birlikte makale çalışmalarında kullanılan kaynak sayısında da artış görülmektedir. 2012 yılında makale çalışmalarında kullanılan kaynak sayısının yüksek olmasını ise bu yılda kullanılmış olan yabancı kaynak sayısındaki artışla açıklamak mümkündür. Tablo 9’a göre 2016 yılında kaynak olarak kullanılan bildiri sayısında büyük bir artış yaşandığı görülmektedir. Bu aşırı artışın nedeninin Apak vd. (2016) tarafından yapılan çalışmadan kaynaklandığı belirlenmiştir. Apak vd. (2016) tarafından yapılan çalışmada, Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumunda sunulan muhasebe eğitimi konulu bildiriler incelenmiş ve değerlendirilmesi yapılan 130 adet bildiri ilgili çalışmanın kaynakça kısmında gösterilmiştir. Böylelikle sadece tek bir çalışmada çok fazla bildirinin kaynak olarak gösterimi ile 2016 yılının bildiri kullanım sayısında önemli bir fark oluşmasına neden olmuştur.

Makale çalışmalarında atıf yapılan bildiriler ayrıntılı olarak incelendiğinde, 1979 yılından itibaren her yıl düzenlenen Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu’nda sunulan bildirimlerin yoğun bir şekilde kullanıldığı ve bu bildirimlerin, makale çalışmalarında kullanılan toplam bildirimler içindeki payının oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Bu sebeple, Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumunun Türkiye’de muhasebe eğitimi konulu çalışmalara önemli derecede katkı sağladığını söylemek mümkündür.

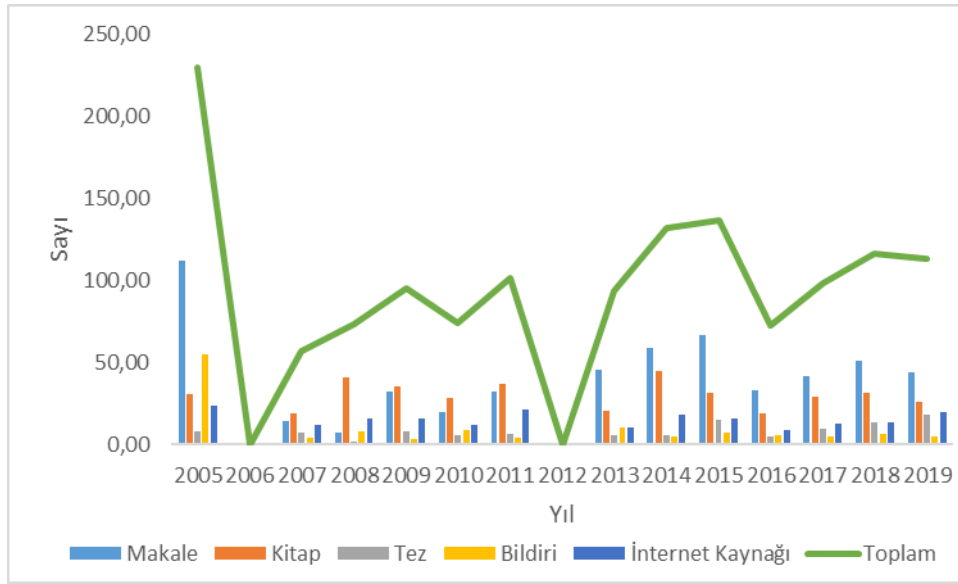
Muhasebe eğitimi konusunda yapılan makale çalışmalarında, araştırmacıların görev yaptıkları üniversite açısından yapılan değerlendirilmede ilk beş üniversite, Akdeniz Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi olarak tespit edilmiştir.

Makale çalışmalarında en çok kullanılan anahtar kelimeler ise; muhasebe, muhasebe eğitimi, muhasebe dersleri, muhasebe mesleği, meslek yüksekokulları, teknoloji, etik, üniversitelerde muhasebe eğitimi ve öğretim metotları, TMS/TFRS şeklinde belirlenmiştir.

Tez çalışmalarında kullanılan kaynakların tür olarak makale, kitap, tez, bildiri ve internet kaynağı kullanımına ilişkin ortalama sayıları Tablo 11’de gösterilmektedir.

Tablo 11. Tez Çalışmalarında Kullanılan Ortalama Kaynak Sayıları

Yıllar	Makale	Kitap	Tez	Bildiri	İnternet Kaynağı	Toplam
2005	112,00	31,00	8,00	55,00	24,00	230,00
2006	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2007	14,50	18,75	7,25	4,50	12,25	57,25
2008	7,00	41,00	1,50	8,00	16,25	73,75
2009	32,33	35,67	8,00	3,67	16,00	95,67
2010	19,80	28,60	5,40	9,00	11,80	74,60
2011	32,17	37,00	6,33	4,33	21,67	101,50
2012	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2013	45,75	20,75	6,00	10,25	10,75	93,50
2014	59,00	44,75	5,75	4,75	18,00	132,25
2015	66,67	31,67	15,33	7,00	16,00	136,67
2016	33,14	19,43	5,00	6,00	9,14	72,71
2017	41,63	28,88	9,63	5,13	13,13	98,38
2018	51,54	31,69	13,23	6,38	13,46	116,31
2019	44,26	25,74	18,47	4,95	19,84	113,26
Toplam	40,52	29,22	10,62	6,52	15,54	102,42

Şekil 8. Tez Çalışmalarında Kullanılan Kaynak Sayıları

Tablo 11 ve Şekil 8 incelendiğinde lisansüstü tez çalışmalarında kullanılan kaynak sayısının en yüksek olduğu yılın 2005 yılı olduğu ve bu yılda yayımlanmış bir doktora tezi bulunduğu anlaşılmaktadır. Lisansüstü tez çalışmalarında kullanılan kaynak sayıları değişkenlik göstermekle birlikte, özellikle doktora tez çalışmalarının olduğu yıllarda kaynak sayısının arttığını söylemek mümkündür. 2006 ve 2012 yıllarında muhasebe eğitimi alanında yayımlanmış tez bulunmaması nedeniyle kaynak sayıları 0 ile ifade edilmektedir. Tablo 10'da görüldüğü üzere makale ve kitapların tezlerde yoğunluklu olarak kullanımının tercih edildiği, tez çalışmalarının ve internet kaynaklarının da kullanımının dönem dönem arttığı görülmektedir. İnternet kaynak kullanımında genellikle resmi veri ve istatistiki bilgiler elde etmek amacıyla kullanılan resmi sitelerin, özellikle Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurulu sitelerinin kullanıldığı görülmektedir. Tablo 10'dan anlaşılacağı üzere tez çalışmalarında kullanılan kaynak sayılarının yıllar itibariyle değişkenlik gösterdiği ve tez çalışmalarında kullanılan ortalama kaynak sayısının 102,42 olduğu tespit edilmiştir.

Tez çalışmaları ile ilgili yapılan incelemede, çalışmalarda en çok kullanılan anahtar kelimeler; muhasebe eğitimi, muhasebe, Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları, mesleki ve teknik eğitim, adli muhasebe stajı olarak belirlenmiştir. Ayrıca, tez ve makale çalışmalarında genellikle anket yönteminin kullanıldığı ve örneklemin çoğunlukla öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Bu çalışmalarda, muhasebe dersi alan öğrenciler, muhasebe öğretmenleri ve öğretim üyeleri, işletme veya sektör temsilcileri ile muhasebe meslek mensupları da örneklem olarak kullanılmış ve çalışmalarda genel olarak örneklem grubunun muhasebe eğitiminden beklentilerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Böylelikle muhasebe eğitiminin iç paydaşlarının yanısıra dış paydaşların da bu konudaki görüşlerinin dikkate alındığı görülmüştür.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Muhasebe alanında özellikle, muhasebe sistemlerinin uyumlaştırılması konusunda dünya genelinde yapılan çalışmalar ve buna bağlı olarak ülkemizde yapılan düzenlemeler ile ulusal muhasebe uygulamaları zaman zaman değişime uğramaktadır. Bununla birlikte adli muhasebe, sosyal sorumluluk muhasebesi ve entegre raporlama gibi konuların da gündeme gelmesiyle birlikte muhasebe eğitim programlarında gerek öğretim yöntemleri ve gerekse program içerikleri bakımından zaman içerisinde değişiklikler yapılmaktadır. Muhasebe eğitimi alanında yaşanan bu gelişmelere paralel olarak muhasebe eğitimi konulu akademik çalışmaların sayısı ve niteliği de dönemler itibariyle farklılık göstermektedir.

Bu çalışma, muhasebe eğitimi alanında ülkemizde yapılmış olan makale ve lisansüstü tez çalışmalarının muhasebe araştırmaları açısından önemini ve yıllar itibari ile gösterdiği gelişimi ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çalışma kapsamında 2005-2019 yılları arasında gerçekleştirilen 81'i lisansüstü tez ve 238'i makale olmak üzere toplam 319 çalışma bibliyometrik analiz yöntemiyle değerlendirmeye tabi tutulmuş olup araştırma bulguları aşağıda özetlenmiştir.

Makale çalışmalarında 2014 yılından itibaren, tez çalışmalarında ise özellikle yüksek lisans tez çalışması bakımından 2016 yılından itibaren önemli bir artış yaşandığı görülmüştür. Dikkat çeken bir başka husus ise

doktora tez çalışması sayısının oldukça az olmasıdır. İlgili dönemde yapılmış olan 81 adet lisansüstü tez çalışmasının yalnızca 9’u doktora tezinden oluşmaktadır.

Makale çalışmalarının genel olarak iki yazarlı olarak yapıldığı görülmektedir. Muhasebe eğitimi ile ilgili yapılmış makale çalışmalarının yaklaşık % 27’sinin tek yazar tarafından, % 46’sının iki yazarlı olarak, kalan % 27’lik kısmının ise üç ve daha fazla yazarlı olarak yapıldığını söylemek mümkündür. Çalışmalara katkı sağlayan araştırmacıların % 61’inin öğretim üyelerinden oluştuğu kalan kısmının ise öğretim görevlisi ve lisansüstü öğrencilerden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

Makale çalışmalarında kullanılan kaynak sayısının makale başına ortalama 22,66 olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaların kaynakçalarında yer alan uluslararası kaynakların toplam kaynaklara oranının ise % 31 olarak gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Makale çalışmalarında yapılan atıflarda, 1979 yılından itibaren her yıl düzenlenen Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu’nda sunulan bildirimlerin yoğun bir şekilde kullanıldığı görülmüştür. Bu sebeple sempozyumun, muhasebe eğitimi konulu çalışmalara önemli derecede katkı sağladığını söylemek mümkündür.

Muhasebe eğitimi konusunda yapılan makale çalışmalarının, en fazla Akdeniz Üniversitesi, Kafkas Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi’nde görev yapan akademisyenler tarafından yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmalarda en çok kullanılan anahtar kelimeler ise muhasebe, muhasebe eğitimi, muhasebe dersleri, muhasebe mesleği, meslek yüksekokulları, teknoloji, etik, üniversitelerde muhasebe eğitimi ve öğretim metotları olmuştur.

Tez çalışmalarında kullanılan kaynak sayısı ise ortalama 102,42 olarak gerçekleşmiştir. Tezlerde kullanılan uluslararası kaynak sayısının toplam kaynak sayısı içerisindeki payının ise yaklaşık % 17 olduğu tespit edilmiştir. Muhasebe eğitimi konulu tez çalışmalarının en fazla, Sakarya Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi bünyesinde yürütüldüğü tespit edilmiştir. Tez çalışmalarında en çok kullanılan anahtar kelimeler ise muhasebe eğitimi, muhasebe, Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları, mesleki ve teknik eğitim olarak belirlenmiştir.

Bu çalışma kapsamında ulusal nitelikli tez ve makale çalışmaları incelenmiştir. Yapılacak çalışmalara bildiri, kitap ve kitap bölümleri ile uluslararası yayınlar da dâhil edilerek, muhasebe eğitimi alanında yapılmış olan ulusal ve uluslararası yayınların karşılaştırmalı olarak incelenmesi yoluyla literatüre katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, H., Pekkaya, M. & Aksakaloğlu, H., (2014). Meslek Mensuplarının Bakış Açısıyla Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi: Bursa İli Üzerine Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 62, 73-91.
- Alkan, G. (2014). Türkiye’de Muhasebe Alanında Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmaları Üzerine Bir Araştırma (1984-2012). *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 61, 41-52.
- Apak, İ., Duman, H., Özpeynirci, R. & Karakışla, E. (2016). Türkiye’de muhasebe eğitimi: Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Örneği. *International Journal of Human Sciences*, 13(1), 169-197.
- Çarıkçı, O. & Yaman B. (2019). Muhasebe-Finans Öğrencileri Üzerine Yapılan Araştırmaların Bibliyometrik Analizi. *Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi*, 10(19), 359-381.
- Güleç, Ö.F. & Öztürk E. (2019). Muhasebe Alanında Türkiye’deki Tezlerle ve Uluslararası Alan Endekslerinde Taranan Dergilerde Yayınlanan Makalelerin Karşılaştırılması. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 12(2), 215-236.
- Hotamışlı M. & Erem I. (2014). Muhasebe ve Finansman Dergisi’nde Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 63, 1-20.
- Kıymetli Şen, İ., Hatunoğlu, Z. & Terzi, S. (2017). Muhasebe Araştırmalarında Muhasebe Eğitiminin Yeri ve Önemi: Muhasebe Dergileri Üzerine Bibliyometrik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Bilim Dünyası Dergisi*, 19(1), 247-291.
- Okuba, Y. (1997). *Bibliometric Indicators and Analysis of Research Systems: Methods and Examples*. OECD Science, Technology and Industry Working Papers, OECD Publishing, <https://doi.org/10.1787/18151965>.
- Pritchard, A. (1969). *Statistical Bibliography or Bibliometrics*. *Journal of Documentation*, 25 (4), 348-349.
- Samiee, S. & Chabowski, B.R. (2012). Knowledge Structure in International Marketing: A Multi-Method Bibliometric Analysis. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 40(2), 364-386.
- Yeşil, T. & Akyüz, F. (2018). Muhasebe Alanındaki Ulusal Doktora Tezlerinin Bibliyometrik Analizi. *Muhasebe ve Bilim Dünyası Dergisi*, 20 (Özel Sayı), 440-472.
- Zaif, F. & Ayanoğlu, Y. (2007). Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Artırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye’de Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 115-136.